

Joanna Aleksandra SOBIESIAK, *Boleslav II. († 999)*, Veduta, České Budějovice 2014

264 s., ISBN 978-80-86829-97-5

Joanna Aleksandra Sobiesiak patří mezi početnou skupinu polských medievistů, které v posledních letech vedle studia domácích dějin zaujala také možnost jejich komparace s historickým vývojem sousedních střeoevropských států. Vliv na ni měl v tomto ohledu během studií, jež v letech 1992–1997 absolvovala na katedře historie Univerzity Marie Curie-Sklodovské v Lublinu, české historické obci dobře známý Jacek Banaszkiwicz. Pod jeho odbornou kuratelou sepsala Joanna Sobiesiak i práci disertační, která po obhájení vyšla roku 2006 pod názvem „Bolesław II Przemysłida († 999). Dynasta i jego państwo“. Obsahově mírně upravená a o některé novější tituly doplněná verze této práce posloužila ke vzniku českého překladu, kterého se po jazykové stránce ujal Jindřich Kolda, po stránce odborné a obsahové pak David Kalhous, který je také autorem výstižného závěrečného dodatku.

Sám Kalhous knihu trefně hodnotí jako tradiční historickou biografii, která vzhledem k absenci většího počtu relevantních dobových záznamů popisuje životní osudy českého Přemyslovce v kontextu širších obecných dějin. S tímto závěrem nezbývá než souhlasit, stejně jako s některými dalšími postřehy, které se týkají autorkou preferovaného způsobu výkladu a nakládání s prameny. Text celé práce je psán poměrně strážlivou, leckdy až suchou formou. Sobiesiak se striktně drží tradičních schémat popisu historických událostí druhé poloviny 10. století, se kterými až na některé drobné výjimky příliš nepolemizuje. Čtenář, který zná obdobně zaměřenou domácí produkci, se proto při procházení textem časem neubrání dojmu určité šablonovitosti a výkladové strnulosti; na řadu avizovaných otázek zná sám dopředu odpovědi. Absence aktivnějšího autorčina zapojení do diskuze i nedostatek vlastních hypotéz je v tomto ohledu slabinou celé práce. Joanně Sobiesiak ale na druhou stranu nelze upřít profesionálně zvládnuté, korektní zacházení s prameny, stejně jako adekvátní přehled v existující, pro autorku navíc povětšinou cizojazyčné literatuře. V knize pochopitelně chybí některé novější tituly a studie vydané po roce 2006, tento hendikep je ale znát jen na několika málo místech – nejvíce patrně v pasážích týkajících se vzájemného poměru Přemyslovců a Slavníkovců a v návaznosti na to při hodnocení vztahů mezi Boleslavem II. a pražským biskupem Vojtěchem.

Tvrzení, které lze najít ve valné většině reklamních anotací internetových knihkupectví – že autorka přináší řadu podrobností a především že jsou některé její pohledy a závěry odlišné od těch, které známe z českých prací, se nezakládá zcela na pravdě. Práce Joanny Sobiesiak je po faktografické stránce v naprostém pořádku, s bohatým citačním aparátem a úctyhodným seznamem použitých pramenů a literatury. Autorkou zvolený způsob výkladu „v rámci výpovědi dobových pramenů“ ale ve finále logicky nepřináší ani detailní, ani novátorský obraz knížete Boleslava II., jeho života, rodiny a vlády. Nepodloženým rekonstrukcím a hypotézám se autorka brání, možná ale mohla operovat ve větší míře s dobovými analogiemi, byť jen pro větší ilustrativnost svého výkladu. Poněkud výraznější přiblížení by si zasloužily i některé centrální lokality tehdejších raně středověkých Čech, se kterými Sobiesiak v rámci textu operuje (Praha – Pražský hrad, Libice, Mělník) a jejichž historický obraz se v posledních letech díky příspěvku archeologie obohatil o řadu nových prvků.

V práci se bohužel nenaplnuje ani očekávání určitého odstupu a odlišného výkladu některých událostí z pozice zahraničního historika. Autorka veskrze věří stávající interpretaci i posloupnosti jednotlivých událostí v životě Boleslava II. a snad až příliš respektuje tradiční obraz knížete vytvořený českou historiografií. Na rozdíl od Gerarda Labudy či Marzeny Matly-Kozłowské autorka kupodivu neklade výraznější akcent na roli Boleslava v polských dějinách.

Poslední, spíše kriticky pojaté věty mohou evokovat bezcennost autorčina snažení. Takový závěr ale neodpovídá realitě. I přes všechny učiněné výhrady je kniha Joanny Sobiesiak kvalitním historickým titulem, který stojí za přečtení. Publikační potenciál a odborná kvalita polských medievistů píšících o českých dějinách vzbuzuje uznání a jen těžko se k ní hledá srovnatelná aktivita z české strany. Možnost objektivního posouzení titulu bohužel sráží skoro desetiletý rozdíl mezi jeho polským a českým vydáním, stejně jako svým způsobem nemístné očekávání, že by mladý, zahraniční, nezaujatý badatel (mající ale k dispozici stejné pramenné minimum) mohl rozetnout a vysvětlit všechny záhady doby, kdy Čechům vládl kníže Boleslav II.

FILIP VELÍMSKÝ